

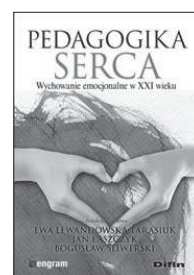
Bożena Sieradzka-Baziur
Akademia Ignatianum w Krakowie

Wychowanie emocjonalne w XXI wieku według pedagogiki serca Marii Łopatkowej

Emotional Education in 21st Century According
to Pedagogy of the Heart of Maria Łopatkowa

Pedagogika serca. Wychowanie emocjonalne w XXI wieku,
red. naukowa E. Lewandowska-Tarasiuk, J. Łaszczyk,
B. Śliwerski, Difin, Warszawa 2016, ss. 215.

W 2016 roku wydawnictwo Difin wydało cenną publikację zbiorową *Pedagogika serca. Wychowanie emocjonalne w XXI wieku*, będącą wynikiem Jubileuszowej Konferencji poświęconej Marii Łopatkowej w 85-lecie jej urodzin. Konferencja została zorganizowana w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie. Pani Profesor Maria Łopatkowa jest autorką nurtu w pedagogice humanistycznej, jakim jest pedagogika serca. Pedagogika serca uczy jak kochać i szanować drugiego człowieka. Jest to idea, która wiąże się z najbardziej wartościowymi cechami istoty człowieczeństwa. Pani Profesor tę ideę zaprezentowała w wielu swoich pracach naukowych (por. np. *Pedagogika serca*, 1992, *Dziecko i miłość. Jak powstała pedagogika serca*, cz. 1 i cz. 2, 2005, *Pedagogika serca w dobie globalizacji*, 2006) i realizuje ją we własnym życiu. W omawianym tomie został zamieszczony tekst M. Łopatkowej będący przesłaniem pedagogiki serca na trzecie tysiąclecie, w którym Autorka stwierdza, że *homo amans* ceni myślenie, lecz prymat nad nim daje najwyższemu z uczuć – miłości. Celem pedagogiki serca jest takie wychowanie człowieka dobrego,

SPI Vol. 20, 2017/2
ISSN 2450-5358
e-ISSN 2450-5366

Reviews

Recenzje

który urzeczywistniając miłość, mógłby powiedzieć o sobie: *amo, ergo sum* – kocham, więc jestem (s. 12). Recenzowany tom pokonferencyjny zawiera kilkanaście wartościowych artykułów zogniskowanych tematycznie wokół idei pedagogiki serca.

Zwrócę uwagę na kilka zasadniczych myśli zawartych w artykułach, które są semantycznie powiązane z zasadniczą ideą pedagogiki serca. Słowo wstępne oraz artykuł na temat pedagogiki serca w XXI wieku zamieścił w tym tomie Bogusław Śliwerski, wprowadzając czytelnika w genezę i najnowszą recepcję tej myśli pedagogicznej. Stefan Mieszalski w artykule *Szkoła i uczniowskie emocje* przedstawia racje uzasadniające charakter kształcenia w szkołach i na tym tle uzasadnia znaczenie wrażliwości nauczycieli na emocje uczniowskie związane z uczeniem się. Artykuł Arkadiusza Kaplińskiego *Miłość od poczucia... fenomenem pedagogiki serca – refleksje lekarza* jest opisem wynikającym z wieloletniej praktyki lekarza specjalizującego się w leczeniu niepłodności. Według autora, idee pedagogiki serca są ważne i mogą pomóc w pracy z kobietami walczącymi o szansę zrealizowania swojego macierzyństwa. Ludwik Malinowski w swoim artykule zwraca uwagę na to, że wychowanie emocjonalne dzieci i młodzieży ma wiele aspektów i odniesień. W historii jest wiele przykładów, jak poszczególne wydarzenia historyczne wpływały na emocje, w tym nie tylko młodzieży, ale także osób dorosłych. Artykuł Joachima Pawła Gliera stanowi próbę zebrania w jednym miejscu pojawiających się w pedagogice serca elementów filozoficznych i psychologicznych i ułożenia ich w pewną zwartą logiczną całość. Ewa Lewandowska-Tarasiuk przypomina dokonania Andrzeja Szczeklika w zakresie medycyny narracyjnej, zgodnie z którą pozytywne, pełne empatii wypowiedzi kierowane przez lekarza do pacjenta mają wpływ na jego zdrowie. A. Szczeklik mówił: „Chory przychodzi ze swym bólem, cierpieniem, wołaniem o pomoc. A lekarz, nie bacząc na lęk chorego (i swój własny), wiedząc, jak mało wie (zawsze za mało), mówi: stanę przy tobie. Razem spojrzymy niebezpieczeństwu w twarz” (s. 101). Bolesław Taborski swój artykuł poświęcił analizie semantyki słowa „serce” w poezji Karola Wojtyły, ilustrując jego filozoficzne i religijne przesłanie, a także poetyckie piękno za pomocą licznych cytatów wybranych z wierszy, poematów oraz dramatów powstałych w latach 1939–1978. Artykuł Olgi Jauer-Niworowskiej poświęcony został zagadnieniom więzi i wsparcia w spotkaniu i pracy

terapeutycznej z osobami niepełnosprawnymi z zaburzeniami mowy i komunikacji. Autorka zwraca uwagę na konieczność otwarcia się na jakościowo odmienny świat wewnętrzny osób z deficytami komunikacyjnymi. Małgorzata Jakubczak pisze o samotności dziecka, definiując ją za Profesor Marią Łopatkową jako antytezę dzieciństwa. Zwraca uwagę na to, że samotność spowodowana brakiem miłości i empatii otoczenia może wywołać lęk i nieodwracalne zmiany w delikatnej dziecięcej psychice. Tematem artykułu Dominiki Grodner jest Internet, który będąc bardzo silnym medium wpływa na sposób funkcjonowania człowieka we współczesnym świecie. Maciej Kierzył jest autorem tekstu ukazującego nierozzerwalne związki muzyki z medycyną. Muzyka niesie radość i pozwala dostrzec wszelkie dobre strony ludzkiej egzystencji. Roli uczuć w wychowaniu szkolnym poświęcony jest tekst Magdaleny Ostolskiej. Autorka stwierdza, że jeśli wychowawcy chcą, by dana wartość była szanowana i przyjęta jako własna, powinni sprawić, aby podopieczny przede wszystkim poznał jej znaczenie, zrozumiał ją i uwewnętrznił, nabierając do niej pozytywnego stosunku emocjonalnego (s. 156). Artykuł Haliny Taborskiej dotyczy pedagogiki pamięci, jej celów i osiągnięć w powiązaniu ze sztuką publiczną upamiętniającą ofiary II wojny światowej w przestrzeniach miejskich Europy. Autorka w pedagogice serca Profesor Marii Łopatkowej widzi sprzymierzeńca pedagogiki pamięci, bo obie te pedagogiki traktują zrozumienie, szacunek, empatię i serce otwarte na innego człowieka jako wartości niezbywalne, potrzebne we wszystkich fazach ludzkiego życia. Bibiana Mossakowska przedstawiła działalność Profesor Marii Łopatkowej związaną z tworzeniem i funkcjonowaniem Komitetu Ochrony Praw Dziecka. Artykuł Katarzyny Kasperkiewicz pokazuje rolę rodziców i dziadków w procesie wychowania i kształtowania osobowości młodego człowieka. Problematyka ta została przedstawiona na podstawie twórczości dla dzieci Anny Kamieńskiej. Andrzej Ziomek w artykule *Resocjalizacja na odległość* zaprezentował spektakularną przemianę Marcina Dąbrowskiego, wcześniej skazanego na dożywocie, która dokonała się w nim po przeczytaniu książki Marii Łopatkowej na temat pedagogiki serca. Zaczął on krzewić tę ideę w więzieniu, pomagając więźniom, resocjalizując ich. Maria Łopatkowa wielokrotnie przyjeżdżała do skazanych na spotkania autorskie, a oni w dialogach dzielili się z nią swoimi problemami. Opisane w tekście fakty pokazują, że wiara

w człowieka, miłość i zaufanie mogą nieodwracalnie i trwale zmienić człowieka, sprowadzając go na dobrą drogę. Mieczysław Sędzicki zaprezentował w swoim tekście ideę oraz dwudziestoletnią historię organizacji w APS scenicznego przeglądu twórczości artystycznej wychowanków placówek poprawczych, opiekuńczo-wychowawczych oraz podopiecznych ośrodków wsparcia – „OSPAR”.

Recenzowany tom wzbogacają przemyślenia Ireny Conti Di Mauro, polsko-włoskiej poetki, członkini Międzynarodowej Kapituły Orderu Uśmiechu. Pisze ona między innymi: „Istota prawdziwej miłości pozostaje od wieków niezmiennie taka sama, wyraża się w słowach, w gestach, w spojrzeniach i naszym byciu i działaniu na co dzień. Trzeba się jej uczyć każdego dnia od A do Z z nowo powstającego elementarza, którego nikt za nas i dla nas nie napisze” (s. 16).

Gorąco zachęcam pedagogów, psychologów, nauczycieli, rodziców do zapoznania się z ideami wychowawczymi zawartymi w tomie zbiorowym *Pedagogika serca. Wychowanie emocjonalne w XXI wieku* i odkrywania wciąż na nowo mądrości serca zawartej w licznych pracach naukowych Pani Profesor Marii Łopatkowej.

ADRES DO KORESPONDENCJI:

Prof. dr hab. Bożena Sieradzka-Baziur
Akademia Ignatianum w Krakowie
Wydział Pedagogiczny
Instytut Nauk o Wychowaniu
sieradzka4@gmail.com